

Näköaloja kulttuurilähtöisiin hyvinvointipalveluihin

Kokemuksia ESR-kehittämisohjelmasta
*Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisoalojen kolmas sektori
hyvinvointipalvelujen tarjoajana 2007 - 2013*

A

Aalto-yliopisto
Kauppakorkeakoulu
Pienyrityskeskus

Suomen
Liikunta ja
Urheilu

allianssi

TEATTERIKORKEAKOULU
TEATERHÖGSKOLAN

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Opetus- ja kulttuuriministeriö – päävastuullinen taho

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus – rahoittava taho

toteuttajat:

Aalto-yliopisto,
Pienyrityskeskus

SLU

Allianssi

Teatterikorkea-
koulu

Sosiaalikehitys

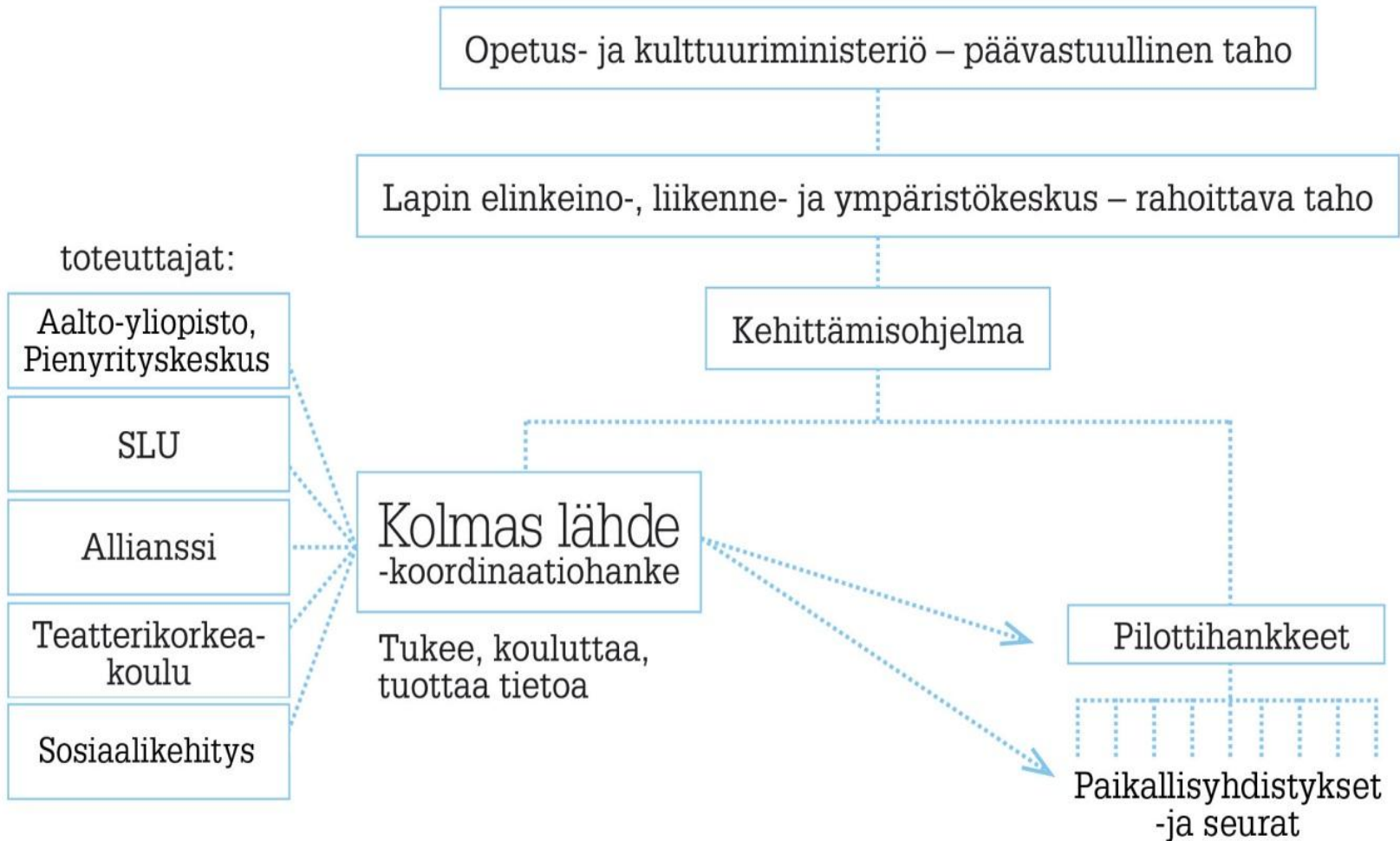
Kehittämishjelma

Kolmas lähde
-koordinaatiohanke

Tukee, kouluttaa,
tuottaa tietoa

Pilottihankkeet

Paikallisyhdistykset
-ja seurak

Yleistä ESR-kehittämishojelmasta

- 14 pilottihanketta
- Pilottihankkeissa yhteensä 128 paikallista yhdistystä 67 kunnan alueella
- 12 hanketta, joissa hyvinvointipalveluja kehitetään kunnan ja kolmannen sektorin kumppanuudella
- 2 hanketta työhyvinvointipalvelujen kehittämiseksi työnantajille
- Viisi kulttuurilähtöistä hanketta
- Seitsemän liikuntajärjestövetoista hanketta
- Kaksi nuorisojärjestövetoista hanketta

A Aalto-yliopisto
Kauppakorkeakoulu
Pienyrityskeskus

Suomen
Liikunta ja
Urheilu

allianssi

TEATTERIKORKEAKOULU
TEATERHÖGSKOLAN

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Toimijoina

- Kulttuuriyhdistykset
- Kotiseutu- ja kyläyhdistykset
- Nuorisoseurat
- Vanhempainyhdistys

- Elokuvan ja tanssin aluekeskuksia
- Kansanmusiikkiyhdistys
- Konserttikeskus
- Musiikkiopisto
- Näyttämö- ja esitystaiteen yhdistyksiä
- Sanataideyhdistyksiä
- Sirkuskouluja ja -keskuksia
- Taiteilijaseuroja
- Tuliteatteri

- *Vapaaehtois pohjalta toimivat yhdistykset*
- *Ammattitaiteilijoiden yhdistykset*

- *Kuvataiteilijoita*
- *Mediataiteilijoita*
- *Muusikoita ja musiikkipedagogeja*
- *Nukketeatterin ammattilaisia*
- *Sanataiteilijoita*
- *Sirkusohjaajia*
- *Tanssijoita ja koreografeja*
- *Teatterin ammattilaisia*

Yhteistyötä kunnan palvelurakenteissa

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

- *Päiväkoti*
- *Terveyskeskus / sairaala*
- *Palvelutalo / vanhainkoti*
- *Etsivä perhetyö*
- *Perhekuntoutuskeskus*
- *Sijaishuolto*

SIVISTYSTOIMI

- *Perus- ja erityisopetus*
- *Taiteen perusopetus*
- *Kansanopisto*

KULTTUURITOIMI

- *Lastenkulttuuriverkosto*
- *Kulttuurikeskus*
- *Taidekasvatushankkeet*
- *Museo, orkesteri*

NUORISOTOIMI

- *Nuorisotalo*
- *Etsivä nuorisotyö*

Mitä?

KULTTUURILÄHTÖISIÄ HYVINVOINTIPALVELUJA

- Musiikkia
- Tanssia
- Ilmaisua ja teatteria
- Sirkusta
- Kuvataidetta
- Tarinoita ja runoja
- Kuunnelmia, lyhytelokuvia ja AV-taltiointeja
- Muistelua
- Askartelua ja kädentaitoja
- Kokkausta
- Leikkejä ja pelejä

Mitä?

KULTTUURILÄHTÖISIÄ HYVINVOINTIPALVELUJA

- Musiikkia
- Tanssia
- Ilmaisua ja teatteria
- Sirkusta
- Kuvataidetta
- Tarinoita ja runoja
- Kuunnelmia, lyhytelokuvia ja AV-taltiointeja
- Muistelua
- Askartelua ja kädentaitoja
- Kokkausta
- Leikkejä ja pelejä

Miten ?

TOIMINTAMUOTOJA

- Avoin toiminta
- Ryhmä- ja kerhotoiminta
- Kurssit
- Toimintatuokiot
- Työpajat
- Tapahtumat
- Keskustelutilaisuudet
- Retket
- Leirit
- Esitykset
- Yhteisölliset / soveltavat produktiot
- Esittelyt / vierailut
- Kummitaiteilijat

Mitä?

KULTTUURIN MUOTOJA

- Musiikkia
- Tanssia
- Ilmaisua ja teatteria
- Sirkusta
- Kuvataidetta
- Tarinoita ja runoja
- Kuunnelmia, lyhytelokuvia ja AV-taltiointeja
- Muistelua
- Askartelua ja kädentaitoja
- Kokkausta
- Leikkejä ja pelejä

Miten ?

TOIMINTAMUOTOJA

- Avoin toiminta
- Ryhmä- ja kerhotoiminta
- Kurssit
- Toimintatuokiot
- Työpajat
- Tapahtumat
- Keskustelutilaisuudet
- Retket
- Leirit
- Esitykset
- Yhteisölliset / soveltavat produktiot
- Esittelyt / vierailut
- Kummitaiteilijat

Missä?

ERILAISISSA KONTEKSTEISSA

- Päivähoidossa, perus- ja erityisopetuksessa
- Taiteen perusopetuksessa
- Hoitohenkilöstön työhyvinvoinnin kehittämisessä
- Opettajien VESO-koulutuksessa
- Perhekahvilassa
- Toimintaterapeutin ja taiteilijan työparitoiminnassa
- Perhekuntoutuskeskuksessa
- Palvelu- ja vanhainkodissa
- Orkesterin yleisöyhteistyössä

Esimerkkejä kohderyhmistä

Maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret

Kehitysvammaiset lapset

Sosiaalihuollon piirissä olevat perheet

Sairaalapotilaat

Muistihäiriöiset

Päihdekuntoutujat

Lasten ja ikääntyneiden yhteistoiminta

Vanhuspalvelujen asiakkaat

Taiteilijan rooli ja osaaminen

- Hyvinvointityössä taiteilija on puitteiden rakentaja, joka ammattitaidollaan voi tukea kohderyhmän omaa luovuutta ja voimavaroja
- Ammattitaidossa korostuvat kuuntelu, reagointikyky, huomioiminen, vastavuoroisuus
- Taiteilijoilla on erilaisia menetelmiä kohtaamiseen, vuorovaikutuksen lisäämiseen, osallistamiseen tai merkittävyyden tunteiden tukemiseen
- Keskipisteeseen ihmisen kokonaisvaltaisuus, ei niinkään tietyn taiteenlajin tarjoama viihtyisyys tai virkistys

Hymykuopat-hankkeen kokemuksia

A” Aalto-yliopisto
Kauppakorkeakoulu
Pienyrityskeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Kolmas sektori ja kunta: Yhteistyön rakennuspalikoita

A

Aalto-yliopisto
Kauppakorkeakoulu
Pienyrityskeskus

Suomen
Liikunta ja
Urheilu

allianssi

TEATTERIKORKEAKOULU
TEATERHÖGSKOLAN

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Yhteistyön rakennuspalikoita

PALVELUNTARJOAJA

- Hankkijan menettelytapojen ja odotusten tuntemus
- Aktiivinen kontakti hankkijaan
- Hankintalain tuntemus
- Kunnan hankintaohjeiden tuntemus kansalliset kynnsarvot alittavissa hankinnoissa
- Hankintakriteerien tuntemus
- Hyvin tuotteistetut palvelut
- Tarjoukset vahvalla pohjalla
- Toiminnan varmuus ja jatkuvuus

KUNTAHANKKIJA

- Hyvä tiedonvälitys tulevaisuuden suunnitelmista
- Vuoropuhelun kehittäminen palveluntarjoajien suuntaan ennen hankintaprosesseja
- Palveluntarjoajien tuntemus
- Pitkäjänteisiä hankintapäätöksiä

Lähde:

Opas kuntapalveluja tuottavalle yrittäjälle, Kuntaliitto 2010

LIKE-hankkeen kokemuksia

www.likehanke.fi

A”

Aalto-yliopisto
Kauppakorkeakoulu
Pienyrityskeskus

Suomen
Liikunta ja
Urheilu

allianssi

TEATTERIKORKEAKOULU
TEATERHÖGSKOLAN

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Liikuntaseurojen kuntayhteistyö

- Palvelusopimukset kunnan kanssa: Liikunta-, sosiaali- ja sivistystoimet
 - Neuvolatoiminta (lasten ja vanhempien liikuttaminen)
 - Liikunnallinen kerhotoiminta
 - Vanhusten kotikäynnit ja liikuttaminen
 - Erityisryhmien (lapset ja maahanmuuttajat) liikuttaminen
- Kunta antoi toimitilat maksutta osalle seurojen päätoimisista
- Kunta antoi myös vastikkeetta mm. liikuntatilat ja -välineet sekä markkinoi seuran palvelua
- Kunta ja seura järjestivät yhdessä mm. perheliikuntatapahtumia
- Tapaamiset kuntien viranhaltijoiden kanssa koettiin tärkeäksi linkiksi ja yhteistyön avaajiksi

A Aalto-yliopisto
Kauppakorkeakoulu
Pienyrityskeskus

Suomen
Liikunta ja
Urheilu

allianssi

TEATTERIKORKEAKOULU
TEATERHÖGSKOLAN

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

LIKE-hankkeen satoa

- 8 päätoimista työntekijää 16:sta jatkaa hanke-ajan jälkeen
- Koko seuran organisointi on jännevöitynyt hankkeen myötä (tarkka seuranta)
- Toiminnan laatu ja monipuolisuus ovat kehittyneet
- Dokumentointi on tullut tavaksi
- Hankkeen aikana tuotetut toiminnot ovat jääneet osaksi seurojen perustoimintaa ja niitä kehitetään edelleen
- Jäsenmäärä on kasvanut selvästi kaikilla seuroilla
- Suunnitelmallisuus on lisääntynyt: markkinointi, hinnoittelu jne.
- Seuraan palkkaamisen on kynnys madaltunut: työnantajavelvoitteet tutuksi
- Seuran hallituksen ja päätoimisen yhteistyön merkitys korostui

A Aalto-yliopisto
Kauppakorkeakoulu
Pienyrityskeskus

Suomen
Liikunta ja
Urheilu

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Eväitä kuntayhteistyöhön

- Tarjoa ratkaisuja ongelmiin ja palveluaukkoihin, luo lisäarvoa kunnalliselle palvelulle
- Tiedosta palvelusi hyvinvoinnillinen ulottuvuus
- Ota ennakolta selvää oman kuntasi toiminnasta ja toimintatavoista
- Varmista palvelun ammattimaisuus ja laatu
- Ole rohkeasti yhteydessä kuntaan, älä pelkää epäonnistumista
- Pohdi oma asenteesi palvelutuotantoon
- Ota ennakolta selvää mahdollisista rahoituslähteistä
- Mieti myös muita yhteistyömahdollisuuksia

Lähde:

Minna Ruusuvirta 2010: *Selvitys kuntien yhteistoiminnasta kulttuuri-, liikunta- ja nuorisolan kolmannen sektorin kanssa hyvinvointipalvelujen tarjoamisessa*

A” Aalto-yliopisto
Kauppakorkeakoulu
Pienyrityskeskus

Suomen
Liikunta ja
Urheilu

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Esimerkkejä hyvinvointipalveluista

A” Aalto-yliopisto
Kauppakorkeakoulu
Pienyrityskeskus

Suomen
Liikunta ja
Urheilu

allianssi

TEATTERIKORKEAKOULU
TEATERHÖGSKOLAN

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Espoon esittävän taiteen koulu

Mitä?
Sirkusopetusta
kehitysvammaisluokalle

Kesto?
2 vuotta
1 kerta viikossa
1 tunti kerrallaan

ONNISTUMISIA?

Rohkeus ja luottamus oman kehon käyttöön paranivat, sosiaaliset taidot kehittyivät, motoriset taidot kasvoivat.

Cirko – Uuden sirkuksen keskus ***Vantaa***

Mitä?

**Sirkusta perhekuntoutuskeskuksen
asiakkaille**

Kesto?

5 viikkoa, kerran viikossa

ONNISTUMISIA?

**Perheen sisäinen vuorovaikutus parani,
itsetunnon koheneminen**

(Kuva ei ole perheryhmästä)

Cirko – Uuden sirkuksen keskus Helsinki

Mitä?

**Sirkusopetusta monikulttuurisessa
päiväkodissa**

Kesto?

4 opetuskertaa/ryhmä

ONNISTUMISIA?

**Luovuuden löytyminen,
sosiaalisten taitojen kehittyminen**

Elämymatkalaukku

Elämystilojen luominen laitosympäristöihin kuvataiteen ja lavastuksen keinoin

Esimerkki

Lastensairaalaan luodaan kuvataiteilijoiden ja hoitohenkilöstön yhteisellä suunnittelulla aisteja virittäviä eläinhahmoisia taideteoksia.

Salon taiteilijaseura

JAA ETTÄ
OLENKO TAIDETTA
VAI leikkikalua?

No: ainakin olen käsityötä
ja ainutlaatuinen ja minussa on PERSOONALLISUUTTA.

Luoto - Luovan toiminnan terapeuttiset ryhmät

Toimintaterapeutin ja taiteilijan työpari lapsille, joilla on lieviä oppimishäiriöitä

Pienet ryhmät kokoontuvat koulu- tai päiväkotipäivän aikana tai jälkeen.

Menetelminä luova liikunta, leikit, pelit, nukketeatteri, tanssi, kontaktiharjoitukset, rentoutuminen, kuvallinen ilmaisu ja keskustelu.

LUOTO etsii lapsen omia vahvuuksia.

Toiminta tuottaa apuvälineitä vanhemmille ja kasvatushenkilökunnalle.

Hyvinvoinnin ketjureaktio

Malli ammattitaitelijoiden ja sosiaali- ja terveystalvelujen henkilöstön tasa-arvoiselle ja pitkäjänteiselle kumppanuudelle

Soveltavaa ja yhteisötaidetta elämänhistoriaa kunnioittavilla työmetodeilla

Vanhainkodeissa vanhusten elämäkokemusta, kodinomaisuutta ja vanhusten osallisuutta korostava metodiikka

Tarjoaa hoitohenkilökunnalle työvälineitä kohdata vanhus ihmisenä ja tukea hänen eheytyksen oikeuttaan

Tanssija kummitaiteilijana

Tanssija vierailee vanhainkoti-
osastolla 3 - 5 kertaa viikossa,
vierailuaika useita tunteja,
kahdenkeskiset hetket kestävät
puolesta tunnista tuntiin

Vanhuksiin tutustuminen.
Pienin askelin liikkeelle.
Toiminta etenee
vanhuksen mukaan.

Taiteilija tutustuu osaston
henkilökuntaan, ja taide lipuu
osaksi osastojen arkea
luontevasti.

Läntinen tanssin aluekeskus

Kolmannen sektorin vahvuuksia

Toiminnan koetaan kaikkine vahvuuksineen ja heikkouksineen perustuvan aidosti paikallisten ihmisten omaan toimintaan ja sen koetaan vastaavan joustavasti ihmisten todellisiin tarpeisiin.

Ritva Pihlaja 2010

Kolmas sektori maaseutukunnissa

A”

Aalto-yliopisto
Kauppakorkeakoulu
Pienyrityskeskus

Suomen
Liikunta ja
Urheilu

allianssi

TEATTERIKORKEAKOULU
TEATERHÖGSKOLAN

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013